

**Vindelns
Kommun**

2022-06-14

Dnr K-2022-82

Folkhälsopolitiskt program

Antaget av kommunfullmäktige den 14 juni 2022, § 68

Innehållsförteckning

Hälsa och hållbar utveckling	3
Agenda 2030	4
Definitioner av begrepp	4
Folkhälsoarbete i Vindelns kommun	6
Mål för folkhälsoarbetet	6
Utgångspunkter i folkhälsoarbetet	6
Prioriterade områden	8
Genomförande av det Folkhälsopolitiska programmet	9
Folkhälsorådet	9
Stärkt samverkan på alla nivåer	10
Uppföljning och tidsplan	11
Konkreta insatser inom varje nationellt målområde för folkhälsa	12
Målområde 1 Det tidiga livets villkor och	13
Målområde 2 Kunskaper, kompetens och utbildning	13
Målområde 3 Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö och	15
Målområde 4 Inkomster och försörjningsmöjligheter	15
Målområde 5 Boende och närmiljö	17
Målområde 6 Levnadsvanor	18
Målområde 7 Kontroll, inflytande och delaktighet	20
Målområde 8 En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård	22
Tips och länkar för mer kunskap	24
Bilaga 1 Styrdokument som innehåller styrning mot en bättre folkhälsa	25

Hälsa och hållbar utveckling

En människas hälsa påverkas av många faktorer. Uppväxtvillkor, utbildning, livsstil, bostadsförhållanden och ekonomiska resurser. Samhälleliga beslut påverkar också. Även om vuxna individer alltid själva bär huvudansvaret för sin hälsa, kan offentlig sektor tillsammans med näringsliv och föreningsliv bidra till att så många som möjligt får samma förutsättningar att må bra. Alla som har till uppgift att arbeta för samhällets bästa såsom regering, myndigheter, regioner, kommuner, organisationer och föreningar har därför ett stort ansvar för folkhälsoarbetet.

I Sverige har vi en hög levnadsstandard och utbyggda trygghetssystem. Vi har en stadigt förbättrad hälsa i befolkningen i sin helhet. Trots det finns det stora skillnader i hälsa mellan olika grupper i samhället. Dessa skillnader har tenderat att öka snarare än minska under de senaste decennierna. För att motverka dessa skillnader antog Riksdagen 2018 nya mål för den svenska folkhälsopolitiken. Det övergripande nationella målet för folkhälsopolitiken är att:

- ✚ Skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.

Riksdagen har pekat ut åtta målområden som är avgörande för att uppnå det övergripande målet. Dessa är:

1. Det tidiga livets villkor
2. Kunskaper, kompetens och utbildning
3. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
4. Inkomster och försörjningsmöjligheter
5. Boende och närmiljö
6. Levnadsvanor
7. Kontroll, inflytande och delaktighet
8. En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

- Hälsöfrämjande arbete (promotion) syftar till att främja hälsa och stärka eller bibehålla människors fysiska, psykiska och sociala välbefinnande. Detta genom att stärka tilltron till den egna förmågan och öka kontrollen över den egna hälsan.
- Sjukdomsförebyggande arbete (prevention) syftar till att minska risken för uppkomst av sjukdom, skada, fysiska, psykiska eller sociala problem, och att förhindra återinsjuknande eller genom tidig upptäckt förhindra att sjukdom utvecklas.

Folkhälsoarbete i Vindelns kommun

- ✚ I Vindelns kommun bryr vi oss om varandra.
- ✚ Kvinnor och män har samma makt att forma samhället och sina egna liv.
- ✚ Var och en ställer upp och hjälper varandra för att alla ska känna sig trygga och säkra.
- ✚ Vi skapar mötesplatser i närmiljön där vi i dialog med varandra gemensamt utvecklar kommunen.

Ur Foklhälsopolitiskt program Vindelns kommun 2010-2020

Dessa ord har länge varit vägledande i Vindelns kommuns folkhälsoarbete. De är hämtade från det program Folkhälsorådet i Vindelns kommun tog fram och som antogs av kommunfullmäktige 2010. Vindelns kommun har mycket bra förutsättningar för god hälsa och goda livsvillkor. Tillsammans med övriga kommuner i Västerbotten, Region Västerbotten och Länsstyrelsen Västerbotten har Vindelns kommun 2021 ställt sig bakom en gemensam avsiktsförklaring för en god, jämlik och jämställd hälsa. Avsiktsförklaringen ska stärka kommunens möjligheter att i samverkan nå hela befolkningen. Vindelns kommun beslutade i samband med denna satsning att ta ett omtag i folkhälsofrågorna och upprätta ett nytt folkhälsopolitiskt program. Funktionen folkhälsosamordnare inrättades också i kommunstyrelsens förvaltning som ett led i att lyfta folkhälsoarbetet i kommunen.

Mål för folkhälsoarbetet

Vindelns kommunfullmäktige har antagit elva övergripande mål för 2021-2022. Ett av de målen, mål 8, har fokus på folkhälsa och lyder:

- ✚ Folkhälsoarbetet inom Vindelns kommuns verksamheter ger positiv effekt som årligen förbättras

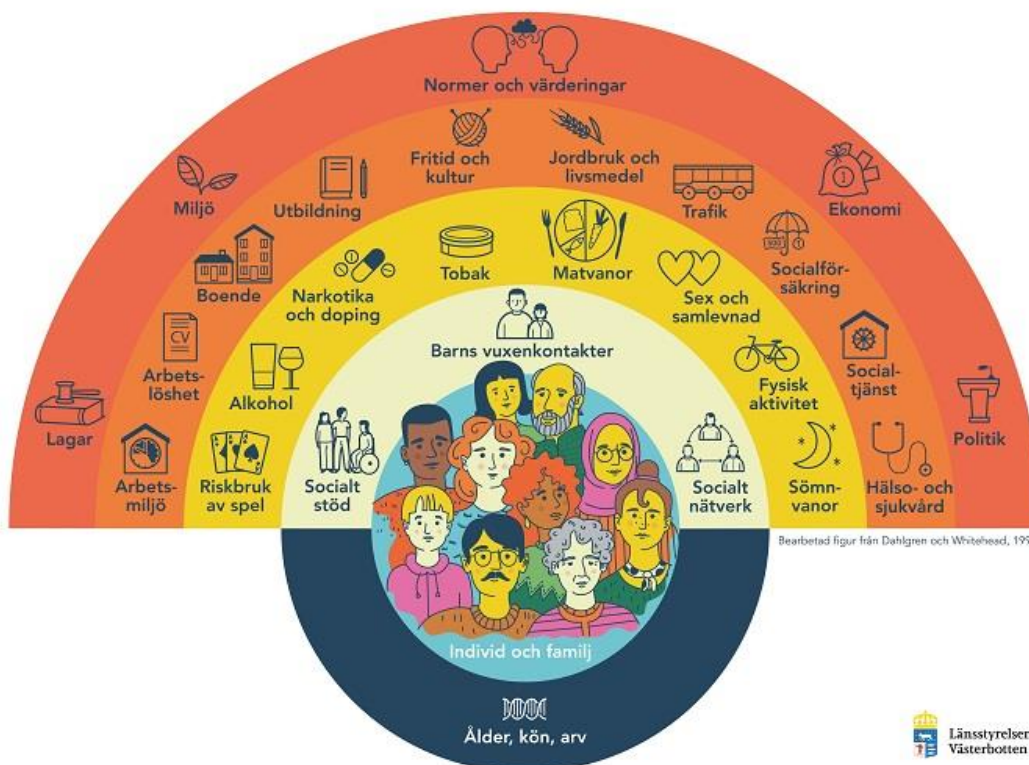
Utgångspunkter i folkhälsoarbetet

Som grund för folkhälsoarbetet i Vindelns kommun ligger dessa fem utgångspunkter som slagits fast i samverkan med övriga kommuner i Västerbotten. De återfinns också i den regionala avsiktsförklaringen för en god, jämlik och jämställd hälsa i Västerbotten.

- **Folkhälsa som samhällsbygge – en nödvändig förutsättning för hållbar utveckling**
En god, jämlik och jämställd hälsa är grunden för välfärd och en förutsättning för regional utveckling. Goda villkor för hälsa utgör en central del av samhällets sociala hållbarhet.
- **Hälsofrämjande i fokus – genom hela livet**
Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser stärker hälsan samt förebygger ohälsa och sjukdom och bidrar till ett hållbart samhälle.

- Hälsa för alla – en kompensatorisk inriktning är nödvändig**
En god folkhälsa innebär att hälsan är så god som möjligt och samtidigt så jämnt fördelad som möjligt mellan olika grupper i samhället. Jämlikhets- och jämställdhetsperspektivet behöver tydliggöras och prägla folkhälsoarbetet på alla nivåer.
- Villkor för hälsan – både strukturella faktorer och individuella vanor har betydelse**
Individens hälsa kan påverkas av allt från strukturella faktorer såsom livsmiljö, livsvillkor och levnadsförhållanden till individuella livsstilar och levnadsvanor. Detta kallas ofta hälsans bestämningsfaktorer vilket illustreras i figuren nedan.
- Folkhälsa i allt vi gör – folkhälsointegrering som strategi**
Folkhälsan berörs av de beslut som fattas i alla organisationer. Folkhälsoperspektiv behöver därför integreras i organisationers ordinarie uppdrag och planeringsmodeller samtidigt som förutsättningar för ett mer konkret folkhälsoarbete skapas.

Hälsans bestämningsfaktorer

Prioriterade områden

Den regionala avsiktförklaringen för en god, jämlik och jämställd hälsa i Västerbotten lyfter också fram tre prioriterade områden. Vindelns kommun vill även i det lokala folkhälsoarbetet prioritera dessa tre områden eftersom de i stort sett överensstämmer med tidigare prioritering i kommunens folkhälsoarbete och är högst relevanta för Vindelns kommun idag. De prioriterade områdena är:

- en jämlik och jämställd hälsa,
- god psykisk hälsa och
- hälsosamma levnadsvanor

Vart och ett av dessa prioriterade områden ska kontinuerligt brytas ned och preciseras tydligare utifrån Vindelns kommuns folkhälsoläge så att det kan vara vägledande i prioriteringar av folkhälsoarbetet. Det innebär att:

1. Ta reda på vilka som är de största utmaningarna för utvecklingen av folkhälsan i vår kommun på lång respektive kort sikt.
2. Ta reda på hur hälsan skiljer sig åt mellan olika grupper.
3. Precisera vad som ska mätas i kommunens folkhälsoarbete och hur det ska följas upp.

Genomförande av det Folkhälsopolitiska programmet

Folkhälsa är ett område som berör samtliga verksamheter i Vindelns kommuns förvaltningar och de kommunala bolagen. Det görs redan idag ett omfattande folkhälsoarbete inom alla förvaltningar och arbetet har stöd i lag, såsom till exempel socialtjänstlagen, skollagen, arbetsmiljölagen, plan- och bygglagen och regeringsformen.

De styrdokument som antagits av Vindelns kommun för att styra olika verksamheter innehåller därför både mål, delmål och tidssatt planering av insatser som gynnar folkhälsan och bidrar till att uppfylla kommunens övergripande folkhälsomål. Som stöd för ett effektivt, strukturerat och samordnat folkhälsoarbete finns det folkhälsopolitiska programmet.

Vid implementering av Vindelns kommuns folkhälsopolitiska program behöver mål och insatser som är relevanta i folkhälsoarbetet identifieras och följas upp utifrån det övergripande folkhälsopolitiska målet, utgångspunkter för folkhälsoarbetet samt prioriteringarna i detta program. Styrdokument som tydligt innehåller styrning av insatser inom riksdagens åtta nationella målområden för folkhälsa återfinns i bilaga 1, *Styrdokument som innehåller styrning mot en bättre folkhälsa*

Folkhälsorådet

Folkhälsorådet ansvarar för samordning och uppföljning utifrån det folkhälsopolitiska programmet. Folkhälsorådets deltagare ansvarar för folkhälsoarbetet inom sina respektive verksamheter. Deltagare i Folkhälsorådet är därför de politiker och chefer som har det övergripande ansvaret för verksamheter där folkhälsoarbete bedrivs i den kommunala förvaltningen samt ansvariga chefer i berörda regionala myndigheter.

Följande funktioner ingår i Folkhälsorådet

- Kommunstyrelsen, ordförande
- Ledamot kommunstyrelsen (opposition)
- Kommundirektör
- Verksamhetschef Kommunal utveckling
- Ordförande miljö- och byggnadsnämnden
- Miljö- och byggchef
- Socialnämndens ordförande
- Socialchef
- Barn- och utbildningsnämndens ordförande
- Skolchef
- VIBO Ordförande
- VIBO VD
- Representanter för Region Västerbotten
- Representant för Vindelns hälsocentral
- Representant för Folk tandvården i Vindelns
- Representant för Polisen

- Folkhälsosamordare i Vindelns kommun
- Folkhälsorådets sekreterare

Folkhälsorådets uppgifter är att

1. Följa och analysera utvecklingen av hälsan hos kommunens invånare. Vilka är folkhälsoutmaningarna i kommunen? Hur skiljer sig hälsan åt mellan olika grupper?
2. Följa upp de olika verksamheternas arbete utifrån folkhälsopolitiska programmet.
3. Varje år lämna förslag till berörda verksamheter på prioriteringar inför verksamheternas beslut om verksamhetsplan och budget.
4. Föreslå ändringar av det folkhälsopolitiska programmet i början på varje mandatperiod.
5. Varje år lämna en rapport till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige med resultat av det samlade folkhälsoarbetet.

Stärkt samverkan på alla nivåer

Folkhälsoarbete är ett tvärsektorielt arbete. Det innebär att samverkan är en bärande del i både styrning och utförande av insatser. Samverkan är särskilt viktig eftersom det krävs förebyggande och främjande insatser. Det innebär att det många gånger krävs betydande insatser inom en helt annan verksamhet än där resultaten senare visar sig. Förebyggande arbete visar också resultat långt efter att de genomförts. Det hälsofrämjande arbete som till exempel görs i skolan kan visa resultat först när eleverna är vuxna. Hälsofrämjande och förebyggande arbete som genomförs vid bostadsbyggandet eller planering av fritidsaktiviteter kan få effekt på resultaten av antalet fallskador hos äldre. Samverkan är därför nödvändig för att nå resultat. En stärkt samverkan krävs på alla nivåer, både på handläggarnivå och beslutsfattande men också mellan det offentliga och det civila samhället.

Vindelns kommuns lokala folkhälsoarbete ska utformas på ett sätt som krokar arm med andra och blir en del av det samlade arbetet. Vindelns kommun har genom att ställa sig bakom den gemensamma avsiktsförklaringen för en jämlik hälsa i Västerbotten konstaterat att samverkan särskilt behöver stärkas med skola och utbildning, civilsamhälle, näringsliv, samt att samverkan kräver gemensamma kompetensinsatser och gemensamma verktyg för uppföljning. Genom avsiktsförklaringen har Vindelns kommun därför åtagit sig att:

- arbeta för en ökad, jämställd och jämlik utbildningsnivå
- tillvarata civilsamhällets möjligheter att bidra i folkhälsoarbetet
- tillvarata arbetslivets möjligheter att bidra i folkhälsoarbetet
- delta vid regionala utbildnings- och kompetensutvecklingsinsatser inom folkhälsoområdet
- medverka i utvecklingen av en struktur för samordning av Västerbottens folkhälsoarbete
- samverka kring uppföljning av indikatorer av betydelse för folkhälsan

Uppföljning och tidsplan

Folkhälsoarbetet i Vindelns kommun ska följas upp med tre olika tidsintervaller; kontinuerligt, årligen samt vid varje ny mandatperiod.

1. *Kontinuerlig uppföljning* sker genom att de styrdokument som styr verksamheter följs upp, utvärderas och revideras utifrån bestämmelser i varje enskilt styrdokument och med sikte på kommunens övergripande mål.
2. *Årlig uppföljning* sker genom att Folkhälsorådet varje år lämnar en redovisning av det samlade folkhälsoarbetet till kommunstyrelse och kommunfullmäktige. Folkhälsorådet ska också varje år lämna förslag till berörda verksamheter på prioriteringar inför verksamheternas beslut om verksamhetsplan och budget.
3. *Uppföljning inför varje mandatperiod* sker när det folkhälsopolitiska programmet revideras. I samband med det görs en utvärdering av resultaten från den föregående perioden.

Folkhälsomyndigheten har tagit fram förslag på kärnindikatorer för uppföljning av folkhälsoarbetet. De har valts ut från myndighetens bredare uppföljningssystem av folkhälsan vilket utgör en del av stödstrukturen för det statliga folkhälsoarbetet. Syftet med urvalet av kärnindikatorer är att på ett samlat sätt kunna följa upp det övergripande folkhälsopolitiska målet utifrån folkhälsopolitikens åtta målområden samt med ett antal generella hälsomått som sammanfattar hälsotillståndet. Vindelns kommun bör successivt och vid revidering av styrdokument värdera dessa kärnindikatorer och bedöma om de ska användas i uppföljningen av Vindelns kommuns folkhälsoarbete.

Konkreta insatser inom varje nationellt målområde för folkhälsa

Nedan redovisas utifrån riksdagens åtta nationella målområden för folkhälsa det arbete som bedrivs i Vindelns kommun och som behöver följas upp i Folkhälsorådet. I de olika avsnitten redovisas vilka styrdokument som innehåller mål, delmål och tidssatt planering som bidrar till förbättrade förutsättningar inom det aktuella nationella målområdet. I varje avsnitt presenteras också förslag på ett antal nya insatser som kan användas vid utveckling av verksamheten. De kan användas för att ytterligare stärka de delar av folkhälsoarbetet där redan fastställda mål, indikatorer och konkreta insatser bedöms som otillräckliga idag.

Målområde 1 Det tidiga livets villkor och Målområde 2 Kunskaper, kompetens och utbildning

Trygga och goda uppväxtvillkor är avgörande för barns och ungdomars hälsa och för folkhälsan på lång sikt. Den psykiska hälsan bland barn och ungdomar bör uppmärksammas särskilt, liksom utvecklingen av barns och ungdomars levnadsvanor. Eftersom barn och unga tillbringar mycket tid i skolan är den en viktig arena för hälsofrämjande arbete i Vindelns kommun. Det kan noteras att det i Vindelns kommun är stora skillnader mellan pojkar och flickor vad gäller behörighet till gymnasiet: 78% av pojkarna och 90% av flickorna. Betydande skillnader finns också i uttag av föräldrapenningdagarna mellan kvinnor och män. Vindelns kommun ingår i förvaltningsområde för samiska. Det innebär att kommunen har ett särskilt ansvar för insatser som främjar samiskt språk och kultur hos barn och unga.³

³ Kvinnor och män i belysning 2019, Länsstyrelsen Västerbotten

Viktiga styrdokument

- Kommunfullmäktiges mål
- Kvalitetsrapporter för skolan
- Barnchecklista
- Vindelns trappa för ökad skolnärvaro
- Plan för implementering av HLT Hälsa Lärande och Trygghet i Västerbotten
- Handlingsplan mot mobbning och all form av kränkning
- Biblioteksplan, Vindelns kommun 2020-2022
- Handlingsplan då barn misstänks fara illa
- Handlingsplan Vindelns - Att förebygga självmord
- Mål i arbetet som samisk förvaltningskommun

Nya insatser

Här finns förslag på ett antal nya insatser som kan användas vid utveckling av verksamheten. De kan användas för att ytterligare stärka de delar av folkhälsoarbetet där redan fastställda mål, indikatorer och konkreta insatser bedöms som otillräckliga idag:

- Arbeta hälsofrämjande och våldsförebyggande i skolan och andra verksamheter för barn och unga.
- Öka stöd till vårdnadshavare genom att erbjuda generellt evidensbaserat föräldraskapsstöd för vårdnadshavare till barn i alla åldrar.
- Sprida kunskap till vårdnadshavare i att goda vanor och livsstil till stor del grundläggs i barndomen och att barn med trygg uppväxt har lättare att engagera sig och göra goda val senare i livet.
- Förmedla livskunskap i kommunens skolor.
- Stärka god självkänsla och självbild genom exempelvis erbjuda tjej- och killgrupper.
- Stärka barn och ungas sociala relationer genom "våga samtal" om de svåra frågorna.
- Ge barn och unga kunskap och möjlighet att utveckla trygga kärleks- och parrelationer.
- Utveckla mötesplatser för unga i olika åldrar.
- Uppmuntra och möjliggöra för föräldrar att engagera sig i skolans verksamhet.
- Verka för att det erbjuds sommarjobb till unga.
- Arbeta strukturerat med HBTQI

Målområde 3 Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö och Målområde 4 Inkomster och försörjningsmöjligheter

För de flesta människor har ett arbete stor betydelse för försörjning, identitet och social samvaro. Arbetsliv med väl fungerande arbetsvillkor bidrar till en allmänt förbättrad folkhälsa. Ett hälsofrämjande arbetsliv är till fördel för tillväxt och utveckling. En attraktiv fysisk miljö lockar kompetent arbetskraft. Näringslivet har länge varit prioriterat i Vindelns kommun och i nuläget bedrivs projektet Hemma är Vindelns med syfte att utifrån ett näringslivsperspektiv och ett växande kompetensförsörjningsbehov öka inflyttningen. Det kan noteras att majoriteten bland företagarna är män. I kommunen finns 95 kvinnor och 189 män som är egenföretagare och 20 kvinnor och 85 män som är företagare i eget AB.⁴

Ekonomisk och social trygghet är en av de mest grundläggande förutsättningarna för folkhälsan. Det finns ett samband mellan en god folkhälsa och ett samhälle präglad av ekonomisk och social trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor, jämställdhet och rättvisa.

⁴ Kvinnor och män i belysning 2019, Länsstyrelsen Västerbotten

Viktiga styrdokument

- Översiktsplan
- Näringslivsstrategi
- Överenskommelse om samverkan för att förbättra kompetensförsörjningen och påskynda individers etablerings i arbetslivet.
- Handlingsplan 2021 för högre måluppfyllelse inom socialförvaltningen
- Alkohol- och drogpolicy
- Arbetsmiljöpolicy

Nya insatser

Här finns förslag på ett antal nya insatser som kan användas vid utveckling av verksamheten. De kan användas för att ytterligare stärka de delar av folkhälsoarbetet där redan fastställda mål, indikatorer och konkreta insatser bedöms som otillräckliga idag:

- Fastställa riktlinjer för det lokala arbetet med *Överenskommelse om samverkan för att förbättra kompetensförsörjningen och påskynda individers etablerings i arbetslivet.*
- Verka för hälsofrämjande arbetsplatser i hela samhället.
- Ta fram mål för fler friska i arbetslivet
- Uppmuntra ungdomar till utbildning samt vägleda dem mot utbildning som leder till arbete.
- Öka andelen elever med avlagd examen.
- Stärka samverkan med universitetsorterna och möjliggöra distansutbildningar för vår ort.
- Verka för möjlighet till vidareutveckling och utbildning för de som redan har ett arbete.
- Uppmuntra ungdomars entreprenörskap.
- Verka för fler arbetsplatser för personer med sysselsättning enligt SOL.

Målområde 5 Boende och närmiljö

Miljöer och produkter som vi omges av är av grundläggande betydelse för folkhälsan. Sunda och säkra inom- och utomhusmiljöer har stor betydelse för hur vi mår. Några viktiga områden för hälsan är exempelvis tillgång till grönområden, skadeförebyggande arbete, utbyggnad av gång- och cykelvägar, kontroll och information om hälsorisker med de produkter som används. Strategiskt och målstyrt arbete med miljömål och kretsloppstänkande kan bidra till sunda och säkra produkter i omgivningen.

Viktiga styrdokument

- Kommunfullmäktiges mål
- Översiktsplan
- Avfallsplan Vindelns kommun
- Fossilfri kommun
- Näringslivsstrategi
- Serviceplan för Vindelns kommun
- Medborgarlöfte 2021-2022, Vindelns kommun
- Barnchecklista

Nya insatser

Här finns förslag på ett antal nya insatser som kan användas vid utveckling av verksamheten. De kan användas för att ytterligare stärka de delar av folkhälsoarbetet där redan fastställda mål, indikatorer och konkreta insatser bedöms som otillräckliga idag:

- Gör en kartläggning och lägesbild av det hållbarhets- eller miljöstrategiska arbetet i kommunen.
- Utforma en policy för utemiljö på förskolor, skolor, flerbostadshus och bostadskvarter.

Målområde 6 Levnadsvanor

Fysisk aktivitet är en förutsättning för en god folkhälsa. Bra matvanor är en förutsättning för att må bra. Det är därför viktigt att medborgarnas kunskaper om sambanden mellan rörelse, kost och hälsa är goda. Vad vi äter, när vi äter och hur våra måltider ser ut och intas, påverkar vår hälsa och vårt välbefinnande både på kort och lång sikt.

Bruket av beroendeframkallande medel är en viktig bestämningsfaktor för hälsan. Tobak är den enskilt största hälsorisken. Noteras kan att det i Vindelns är betydande skillnader mellan män och kvinnor när det gäller rökning.⁵ Även spelberoende kan leda till ohälsa. Ett ökat fokus på dessa bestämningsfaktorers samlade effekter och inbördes kopplingar krävs. Åtgärder mot skador på grund av tobak, alkohol och spel samt för ett samhälle fritt från narkotika och dopning är nödvändigt för att nå det övergripande folkhälsopolitiska målet.

Viktiga styrdokument

- Kommunfullmäktiges mål
- Översiktsplan
- Medborgarlöfte 2021-2022, Vindelns kommun
- Barnchecklista
- Policy för rökfri arbetstid
- Alkohol- och drogpolicy i Vindelns kommun

⁵ [Kommunfaktablad - Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se/kommunikation/kommunikationsmaterial/kommunikationsmaterial-2017/kommunfaktablad-folkhalsomyndigheten)

Nya insatser

Här finns förslag på ett antal nya insatser som kan användas vid utveckling av verksamheten. De kan användas för att ytterligare stärka de delar av folkhälsoarbetet där redan fastställda mål, indikatorer och konkreta insatser bedöms som otillräckliga idag:

- Verka för att alla arbetsplatser upprättar alkohol- och drogpolitiska program.
- Uppmuntra och möjliggöra för kommuninvånarna att äta en balanserad kost och en ökad andel frukt och grönt i linje med de svenska näringsrekommendationerna.
- Uppmuntra lokal och ekologisk odling.
- Främja en ökad fysisk aktivitet inom alla verksamhetsområden
- Utbilda barn, ungdomar och vuxna i den fysiska aktivitetens betydelse för hälsan.
- Uppmuntra vardagsmotion genom olika publika arrangemang t.ex 7-mila.
- Erbjuder möjligheter kostnadsfri spontanidrott, t.ex utegym.
- Främja vardagsmotion och minskat bilanvändning vid cykel- eller gångavstånd.
- Säkerställa att det är möjligt att gå eller cykla tryggt och säkert till alla skolor.
- Ta fram en lägesbild av det brottsförebyggande och det våldspreventiva arbete i kommunen.
- Samordna det brottsförebyggande arbetet med arbetet med ANDTS.

Målområde 7 Kontroll, inflytande och delaktighet

Delaktighet och inflytande i samhället är en av de mest grundläggande förutsättningarna för ett demokratiskt samhälle och har stor påverkan på folkhälsan. För att nå det övergripande folkhälsomålet behöver särskild vikt läggas vid att stärka förmågan och möjligheten till social och kulturell delaktighet för ekonomiskt och socialt utsatta personer. Barns, ungdomars och äldres möjligheter till inflytande och delaktighet i samhället behöver stärkas

Viktiga styrdokument

- Medborgarlöfte 2021-2022, Vindelns kommun
- Barnchecklista
- Medborgardialog – en del av styrprocessen
- Handlingsplan för jämställdhet utifrån CEMR-deklarationen
- Mål i arbetet som samisk förvaltningskommun
- Övergripande kommunikationsplan
- Policy för att motverka mutor och jäv
- Biblioteksplan, Vindelns kommun 2020-2022
- Handlingsplan mot våldsbejakande extremism
- Överenskommelse om samverkan för att förbättra kompetensförsörjningen och påskynda individers etablerings i arbetslivet.
- Näringslivsstrategi
- Handlingsplan 2021 för högre måluppfyllelse inom socialförvaltninge

Nya insatser

Här finns förslag på ett antal nya insatser som kan användas vid utveckling av verksamheten. De kan användas för att ytterligare stärka de delar av folkhälsoarbetet där redan fastställda mål, indikatorer och konkreta insatser bedöms som otillräckliga idag:

- Inrätta ett forum i Vindelns kommun där civila samhället regelbundet bjuds in till dialog
- Utveckla mötesplatser där inflytande och delaktighet särskilt diskuteras.
- Utveckla mötesplatser för olika grupper av människor utifrån deras behov.
- Utveckla mötesplatser för äldre.
- Verka för att äldres kunskap och engagemang tas till vara i samhället.

Målområde 8 En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

En hälsofrämjande hälso- och sjukvård är en viktig bas för att uppnå en god, jämlik och jämställd hälsa. Den har stor betydelse för den långsiktiga hälsoutvecklingen genom att där finns bred kunskap, specifik kompetens, och stora kontaktytor gentemot befolkningen. Region Västerbotten har det grundläggande ansvaret att erbjuda hälso- och sjukvård men det bedrivs även i Vindelns kommuns verksamhet. För att uppnå en god folkhälsa behöver ett hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande perspektiv genomsyra hela hälso- och sjukvården och vara en självklar del i all vård och behandling. Det kan noteras att det i Vindelns finns något förhöjd förekomst av fallskador hos äldre. De är också vanligare bland kvinnor än bland män. Vindelns kommun ingår i förvaltningsområde för samiska. Det innebär att kommunen har ett särskilt ansvar för insatser som främjar samiskt språk och kultur vid omsorg om äldre samer.

Psykiska besvär är en av de största orsakerna till ohälsa i befolkningen som helhet. Det har skett en påtaglig ökning av självrapporterade psykiska problem i form av t.ex sömnstörningar, depression, ångest, oro och stress under de senaste decennierna. Orsakerna till de alltmer ökande psykiska besvären återfinns både på strukturell och på individuell nivå. En trygg uppväxtmiljö, tillgång till arbete, trygga och sociala nätverk, ett positivt samhällsklimat är exempel på några faktorer som påverkar den psykiska hälsan positivt.⁶

Insatser för att förebygga smittspridning är en del av folkhälsoarbetet. Samhällets skydd mot smittsamma sjukdomar måste bibehålla en hög nivå för att inte de framsteg som gjorts i fråga om att minska förekomsten av smittsamma sjukdomar ska gå förlorade.

⁶ www.folkhalsomyndigheten.se/fu-fallolyckor-bland-aldre

Viktiga styrdokument

- Kommunfullmäktiges mål
- Handlingsplan 2021 för högre måluppfyllelse inom socialförvaltningen
- Handlingsplan Vindeln: Att förebygga självmord
- Mål i arbetet som samisk förvaltningskommun
- Nära vård 2030: Hälsa, vård och omsorg –med dig, nära dig
- Överenskommelse om regional samverkansstruktur avseende vård och omsorg mellan Västerbottens kommuner och region västerbotten.
- Barnchecklista

Nya insatser

Här finns förslag på ett antal nya insatser som kan användas vid utveckling av verksamheten. De kan användas för att ytterligare stärka de delar av folkhälsoarbetet där redan fastställda mål, indikatorer och konkreta insatser bedöms som otillräckliga idag:

- Erbjuder rabatter för de som har ordinerats fysisk aktivitet på recept för att öka tillgängligheten till fysisk aktivitet.

Tips och länkar för mer kunskap

Läs mer om den nationella folkhälsopolitiken och de åtta målområdena på:

www.folkhalsomyndigheten.se/en-god-och-jamlik-halsa-pa-alla-nivaer/

Läs mer om arbetet för jämlik hälsa i Västerbotten och den regionala avsiktsförklaringen:

www.lansstyrelsen.se/vasterbotten/samhalle/social-hallbarhet/jamlik-halsa.html

Läs mer om kärnindikatorer för uppföljning av det folkhälsopolitiska målet:

www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/k/karnindikatorer-for-uppfoljning-av-det-folkhalsopolitiska-malet/

Ta del och jämför statistik utifrån resultat i Vindelns kommun:

www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/tolkad-rapportering/oppna-jamforelser-folkhalsa/
www.skr.se/skr/tjanster/oppnajakforelser/folkhalsa.1125.html

Läs mer om Agenda 2030 och de globala målen:

www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/17-globala-mal-for-hallbar-utveckling/

Bilaga 1 Styrdokument som innehåller styrning mot en bättre folkhälsa

Styrdokument som tydligt innehåller styrning av insatser inom riksdagens åtta nationella målområden för folkhälsa:

1. Kommunfullmäktiges mål
2. Översiktsplan
3. Nära vård 2030: Hälsa, vård och omsorg –med dig, nära dig
4. Överenskommelse om regional samverkansstruktur avseende vård och omsorg mellan Västerbottens kommuner och region västerbotten.
5. Överenskommelse om samverkan för att förbättra kompetensförsörjningen och påskynda individers etablerings i arbetslivet. (Fortsättningsvis kallas den DUA vilket är en förkortning av Delegationen för unga och nyanlända till arbete).
6. Handlingsplan mot våldsbejakande extremism
7. Handlingsplan Vindelns: Att förebygga självmord
8. Handlingsplan 2021 för högre måluppfyllelse inom socialförvaltningen
9. Plan för implementering av HLT Hälsa Lärande och Trygghet i Västerbotten
10. Kvalitetsrapporter för skolan
11. Barnchecklista
12. Vindelns trappa för ökad skolnärvaro
13. Handlingsplan då barn misstänks fara illa
14. Handlingsplan mot mobbning och all form av kränkning
15. Plan för aktiva åtgärder mot diskriminering och trakasserier
16. Aalborgåtagandena
17. Handlingsplan för jämställdhet utifrån CEMR-deklarationen 2010
18. Biosfärområde Vindelälven-Juhtátahkkas vision, övergripande mål, verksamhetsidé och värdegrund.
19. Medborgardialog – en del av styrprocessen
20. Medborgarlöfte 2021-2022, Vindelns kommun
21. Näringslivsstrategi
22. Policy för att motverka mutor och jäv
23. Övergripande kommunikationsplan
24. Biblioteksplan, Vindelns kommun 2020-2022
25. Mål i arbetet som samisk förvaltningskommun
26. Fossilfria transporter Vindelns kommun
27. Avfallsplan Vindelns kommun
28. Serviceplan för Vindelns kommun
29. Arbetsmiljöpolicy
30. Alkohol- och drogpolicy i Vindelns kommun
31. Jämställdhetspolicy
32. Mångfaldspolicy
33. Policy för rökfri arbetstid